

Kto ma słusznosc?

Teoretyczne rachuby i geodezyjna rzeczywistosc

Odbywa się na terenie wszystkich niemal powiatów — jak Polska długa i szeroka — swoista pogon za geodetami. Garstka fachowców, kończąca co roku studia geodezyjne na Politechnice Warszawskiej (18—20 osób) grzęźnie w centralnych instytucjach. Absolwenci techników mierniczych zatykają z kolei luki w ośrodkach wojewódzkich.*

— Za 5 lat będziemy mieli geodetów pod dostatkiem — tak brzmi opinia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Opinia działaczy terenowych różni się od przytoczonej zasadniczo. Kto zatem ma słusznosc? Planisci ministerialni, wysnuwający z suchych liczb domniemania anno 1965 — czy też odpowiedzialni kierownicy województw?

Polowiczne zwyciestwo

W maju 1959 roku, z inicjatywy Prezydium WRN w Poznaniu, odbyła się konferencja z udziałem przedstawicieli Politechniki Poznańskiej i Wyższej Szkoły Rolniczej. Zebrani doszli do zgodnego wniosku, iż roboty miernicze posuwają się w Wielkopolsce niepokojąco powoli. Wydział Rolnictwa —

* por. „Głos” z 28 VII, art. „W pogoni za geodetą”.

dział urzędów rolnych, napotyka na trudności nie do przewyżyczenia bez dodatkowej kadry geodetów.

Ktoś przypomniał w dyskusji, jakie kłopoty z pomiarami ma gospodarka komunalna Poznania i innych miast; że kolejowa służba geodezyjna nie posiada pełnej obsady; okręgowie przedsiębiorstwo miernicze tonie w powodzi zleceń; przedsiębiorstwo kartograficzne nie może podolac robotcie. Rosła lista geodezyjnych trudności i związanych z nimi zahamowań gospodarczych.

14 października 1959 r. Prezydium WRN wystąpiło do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z propozycją powołania wydziału geodezyjnego przy Politechnice Poznańskiej. Brak odpowiedzi z Warszawy przez kilka miesięcy spowodował ponowne zebranie się zainteresowanych w styczniu bieżącego roku.

W lutym nadeszła wreszcie odpowiedź Ministerstwa. Negatywna. MSW uznało, iż trudności z kadra specjalistów w Poznaniu są nie do przewyżyczenia, zachodziłaby bowiem potrzeba utworzenia nowych katedr i obsadzenia ich samodzielnymi pracownikami nauki. Natomiast wyrażono poparcie dla zorganizowania stu-

diów geodezyjnych przy krakowskiej WRS i Politechnice we Wrocławiu.

A więc — polowiczne zwycięstwo. Będzie za 5 lat więcej geodetów z wyższym wykształceniem, choć w niczym nie zmieni to paradoksalnej sytuacji, iż w województwie o kolosalnych w zakresie miernictwa potrzebach — kształcić się oni nie będą. Ministerstwo zaleca na tę „dolegliwość” utworzenie przez władze wojewódzkie paru stypendiów fundowanych...

Deska ratunku

Zatem — sytuacja, na najbliższe lata, niemal beznadziejna? Bez nadziei — pracować trudno. Zrodził się przeto w Poznaniu nowy koncept, realizacja którego mogłaby dopomóc w rozplątaniu geodezyjnego węzła. Mianowicie padła propozycja, aby dla inżynierów rolnictwa — absolwentów tutejszej WSR — organizować roczne przeszkolenie z zakresu miernictwa. Projekt upadł w zetknięciu z magiczną formułą „za 5 lat geodetów będzie dosyć”.

Zatem Technikum Geodezyjne w Poznaniu. Ostatnia deska ratunku! W tym roku murów szkoły nie opuścił ani jeden fachowiec na skutek przedłużenia okresu nauki... A zakład ten szkoli geodetów dla województw poznańskiego, zielonogórskiego, koszalińskiego, szczecińskiego a nawet dla olsztyńskiego i gdańskiego.

Co roku (z wyjątkiem obecnego) w okresie egzaminów dojrzałości, odbywa się u bram Technikum istne polowanie na absolwentów. Co roku w okresie przyjęć, odbywa się szturm pragnących wstąpić do szkoły młodych ludzi. Liczą oni na zrobienie doskonale płatnego zawodu.

Zbedna nonszalancja

Cóż z tego, jeśli Ministerstwo (tym razem Oświaty) wyraża zgodę na utrzymywanie tylko jednej jedynej klasy pierwszej z czterdziestoma miejscami. Dyrekcja przyjęła 46 uczniów na 200 (tak!) zgłoszonych. Czy Technikum nie mogłoby prowadzić d w u klas pierwszych? Mogłoby. I to — jak się informowaliśmy — bez większych trudności. Kierownictwo szkoły wyraża zgodę, kandydatów do nauki nie

brak, pracy dla nich co niemiara, więc?

Brak zgody Ministerstwa Oświaty. „Za 5 lat geodetów będzie dosyć”.

Nie wiem czy będzie właściwiej odczekać owe 60 miesięcy po to, by ustalić kto ma rację. Sprawa bowiem braku geodetów wiąże się ściśle ze sprawnym funkcjonowaniem naszego organizmu gospodarczego. I dlatego nonszalancja oczekiwania jest tu jak najbardziej nie na miejscu.

Piotr Życki

„KRZYŻACY”

Klęskę Krzyżaków będziemy oglądać na ekranie dopiero we wrześniu. Jak chodzą słuchy, A. Fordowi podobno również udało się odnieść zwycięstwo. Na zdjęciu — reżyser w ataku.

Niezwykłe odkrycie archeologiczne

Niezwykłe cenne wyniki przyniosły badania archeologiczne prowadzone w Tarchalicach, pow. Wołów przez Zakład Archeologii Polskiej we Wrocławiu, Muzeum Związku Zawodowego Górników i Hutników w Sosnowcu oraz Katedrę Historii Techniki i Nauk Wiertniczych AGH w Krakowie.

Dotychczasowe prace archeologów, techników i pletwonurków wykazały, że około 1500 lat temu istniał tu bardzo poważny ośrodek produkcji żelaza oparty o miejscowe złoża rud darniowych. Żelazo wytapiano tu w prymitywnych piecach hutniczych. Ośrodek ten miał duże znaczenie w rozwoju ekonomicznym prapolskiego plemienia Słżan, zamieszkałych wówczas Dolny Śląsk.

Ośrodek w Tarchalicach znajdował się w pobliżu koryta Odry, która w latach późniejszych rozmyła dość duży teren z piecami hutniczymi. Pletwonurkowie znaleźli na dnie starorzecza Odry, przylegającego do stanowiska badanego przez archeologów, resztki pieców hutniczych. Ogółem w Tarchalicach odkryto 66 pieców, z których wiele znajduje się jeszcze w bardzo dobrym stanie. Obok pieców znalaziono również różnorodną ceramikę glinianą, wyroby z żelaza, narzędzia przedziałnicze, unikatowy klucz z brązu do skrzyni itp. Stwierdzono także, że w pobliżu znajdował się bu-

dynek dla hutników oraz składowisko rudy.

W Tarchalicach prowadzili podobne prace w okresie międzywojennym Niemcy, badania ich jednak nie przyniosły żadnych rezultatów. (PAP)

„Alfa” służy przemysłowi

W roku ubiegłym pracownicy naukowcy Instytutu Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku podjęli badania stanu części podwodnych w elektrowniach Streszyn i Białkowo koło Gdańska. M. in. nawiązano wówczas wspólną pracę z Warszawskimi Zakładami Telewizyjnymi, wykorzystując wyprodukowane przez nie urządzenie telewizyjnej przemysłowej „Alfa”.

Była to pierwsza w kraju próba z podobną telewizją przemysłową. Zastosowano ją początkowo do zbadania stanu krat wlotowych, stale przebiegających pod wodą. W tym celu zainstalowano budkę brezentową z telewizorem kontrolnym, znajdującym się wewnątrz. Przed nim ustawiono aparat fotograficzny, który dokonywał zdjęć obrazu na ekranie telewizora.

Inne badania dotyczyły dna zbiornika, przy czym kamerę z reflektorkiem prowadził pletwonurk.

Były to dopiero pierwsze próby, które dały przyczynę do rozpoczętych obecnie szerokokierunkowych badań nad zastosowaniem telewizji przemysłowej w budownictwie wodnym.

Instytut Budownictwa Wodnego PAN opracowuje na tej podstawie możliwości ulepszenia urządzeń, tak, by mogły służyć dla szerszych naukowych badań podwodnych, których bez pomocy urządzeń telewizyjnych nie można przeprowadzić (API)

Znikną kłopoty z opakowaniami

Jeszcze tej jesieni zmniejszą się poważnie kłopoty wynikające z braku opakowań szklanych do konserw owocowo-warzywnych. W Jedlicach na Śląsku Opolskim zakończono montaż podstawowych agregatów i urządzeń produkcyjnych w nowej, wielkiej hucie szkła, która dawać będzie rocznie (po osiągnięciu pełnej zdolności produkcyjnej) 50 mln sztuków o pojemności od 0,45 do litra. Będą to nowoczesne słoiki typu „Fenix” z zamknięciami blaszanymi uszczelnianymi wkładkami z gumy.

Waleria Korycka

Prawo i życie

Zaległe wynagrodzenie

Obowiązujące przepisy o umowie o pracę — zarówno robotników jak i pracowników umysłowych — przewidują, że w razie zawinionej przez pracodawcę niewypłacenia przypadającego wynagrodzenia w określonych przez prawo terminach, należą się od niego wysokie odsetki zwłoki, wynoszące 2 do 3% miesięcznie od zaległej kwoty wynagrodzenia.

Otóż pewien robotnik wystąpił przeciwko spółdzielni, w której był zatrudniony, o zasądzenie należności za pracę w godzinach nadliczbowych oraz za niewykorzystany urlop. Sąd powiatowy częściowo zasądził należność wraz z odsetkami zwłoki w wysokości 3% miesięcznie. Sąd wojewódzki, do którego odwołała się pozwana spółdzielnia, wyrok ten zatwierdził.

W wyniku rewizji nadzwyczajnej, założonej przez Prokuratora Generalnego PRL, Sąd Najwyższy uznał, że przyznane w danym wypadku odsetki zwłoki w zaznaczonej wysokości nie przypadają.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu swym stwierdził, że powołane na wstępie przepisy prawa pracy o odsetkach zwłoki wynoszących 2 do 3% miesięcznie, mają szczególny i wyjątkowy charakter, jako odstępstwo od zasady ogólnej, że każdy dłużnik z tytułu zobowiązania pieniężnego obowiązany jest umowami, a jeżeli umowy w tym względzie nie zawarto, to ustawowymi odsetkami zwłoki (te ostatnie wynoszą 8% w stosunku rocznym). Odsetki te należą się wierzytelności bez potrzeby wykazywania jakiejś szkody i niezależnie od tego, czy dłużnik zawniósł spowodowaną zwłokę.

Tymczasem owe wyjątkowe odsetki zwłoki, przewidziane w przepisach prawa pracy, przypadają pracownikowi tylko wtedy, gdy pracodawca ponosi winę, to jest gdy opóźniona wypłata wynagrodzenia została przez niego zawiniona.

Ale pomijając ten wzgląd, że w omawianej sprawie wina pracodawcy nie została wykazana, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że do należności za pracę w godzinach nadliczbowych i za niewykorzystany urlop — powołane wyjątkowe odsetki zwłoki w ogóle nie mogły mieć zastosowania.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu swym podkreślił, że właśnie ze względu na ich wyjątkowy charakter odsetki te mogą być stosowane tylko do stałego okresowego wynagrodzenia, to jest do wypłacanej w określonych terminach płacy zarobkowej. Natomiast nie mogą

one wchodzić w rachubę, gdy chodzi o inne zaległe należności z tytułu pracy, a w szczególności — jak w omawianej sprawie — za godziny nadliczbowe i za niewykorzystany urlop. Od takich zaległości należą się tylko zwykłe ustawowe odsetki zwłoki, to jest 8% w stosunku rocznym, w żadnym zaś razie wyjątkowe odsetki zwłoki w wysokości 2 do 3% w stosunku miesięcznym.

W. N.

Nauka partnerem gospodarki

Zamiast wydobywania węgla — zgazowanie

W Zakładzie Zgazowania Podziemnego GIG (Głównego Instytutu Górniczego) przeprowadzono ostateczne próby nad zastosowaniem własnych metod podziemnego zgazowania węgla.

Czym jest właściwie — to podziemne zgazowanie?

Jak długo sięgniemy pamięcią, wydobywanie węgla — w oczach naszych dziadków i ojców — wiązało się z „utartymi” czynnościami, jak głębinie szybów, drażnienie chodników między pokładami, wybuchy na „ścianie”, przenoszenie „urobku” z taśm transporterów na wózki. Czuli z tym wszystkim co składa się na ciężką pracę górnika.

Otóż metody podziemnego zgazowania obraz ten całkowicie zmieniają. Czy są zapowiedzią kopalni przyszłości? Kto wie...

Na razie zapoznać się z nimi można w kopalni doświadczalnej „Mars”, w której już od pewnego czasu zgazowanie to prowadzi się w skali laboratoryjno-przemysłowej.

Metoda podziemnego zgazowania węgla — mówi kierownik Zakładu, inż. Kazimierz Dziunikowski — jest na pozór prosta. I tu trzeba wywiercić szyb i wydrążyć chodniki — ale tylko dwa. Między tymi chodnikami, w ścianie węglowej, przepala się otwory do przepuszczania tlenu. W wyniku tego procesu następuje właśnie podziemne zgazowanie węgla. Gaz — produkt spalania wydostaje się na powierzchnię specjalnym rurociągiem, po czym przechodzi do zbiorników.

W ten sposób otrzymuje się bardzo cenny surowiec, o specjalnym znaczeniu dla chemii. Skład chemiczny tego gazu nadaje się do wszelkich procesów syntezy chemicznej, a więc: do produkcji nawozów sztucznych, alkoholu metylowego, benzyny itd.

W kopalni stosującej podziemne zgazowanie węgla istnieje całkowite bezpieczeństwo pracy. Pożegnajmy się przy tym z tradycyjnym obrazem górnika zjeżdżającego w głąb ziemi z lampką mi! Całym procesem „wydobycia”, czyli przeksztalcenia węgla w cenny gaz, kierować będą wyłącznie pracownicy zatrudnieni na powierzchni. Sięgną oni nie tylko do łatwo eksploatowanych dotychczas, grubych pokładów — ale i do tych, które dotychczas pozostawiano na uboczu, jako zbyt cienkie, zanieczyszczone, przemieszane ze skalą pionną.

Produkcja gazu tą metodą jest nie tylko wygodna i bezpieczna, ale również najmniej kosztowna ze wszystkich znanych sposobów przekazywania złóż węglowych gospodarce. Zaledwie 1/5 prac górniczych, jakie pochłania zwykła kopalnia głębinowa, wystarczy by uruchomić produkcję gazu, omijając przy tym wiele procesów, stosowanych przy przerobie węgla na powierzchni.

Po zakończeniu ZSRR — jesteśmy drugim z kolei krajem, zaczynającym swe — na razie — laboratoryjne i politechniczne doświadczenia nad zgazowaniem węgla wprowadzać do przemysłu.

Duński pisarz o Polsce

Do Polski przybył na dwumiesięczny pobyt duński pisarz — Hilmar Wulff.

W czasie swego pobytu w naszym kraju Hilmar Wulff pragnie zebrać materiały do książki o Polsce. Uzyskał on zapewnienie wydania jej w poważnej firmie wydawniczej „Aschenhau” (ta sama firma wydaje w bieżącym roku nowelę M. Dąbrowskiej).

Hilmar Wulff, urodzony w 1908 r., jest synem rybaka. Mając 14 lat rozpoczął wlotem pracę po świecie, odwiedzając niemal wszystkie kontynenty. Próbowal wielu zawodów. Działalność pisarską rozpoczął w 1937 r. Obecnie uważany jest powszechnie za jednego z czołowych pisarzy duńskich.

Jest również dobrze znany i bardzo popularny w pozostałych krajach skandynawskich. Książki jego tłumaczone były na wiele języków. W Polsce ukazał się nakładem „Czytelnika” pierwszy tom jego „Drogi do życia”. W bieżącym roku „Iskry” wydadzą opowieść pt. „Tajemnica Wyspy Myśliwych”. (PAP)

